

بنیاد ایران‌شناسی

ره‌آورد کتابخانه

شماره ششم

پائیز ۱۳۹۳

فهرست مطالب

اخبار کتابخانه

شلف خوانی مخزن کتابخانه

کارگاه آموزشی آشنایی با کتابخانه جهت دانشجویان سال ۱۳۹۳

مصاحبه با محقق و پژوهشگر تاریخ و فلسفه جناب آقای شهرام تقی‌زاده انصاری پیرو اهداء هشتصد عنوان

کتاب و نشریه به کتابخانه بنیاد / حمید افشار

مقالات

تعیین منابع اثرگذار در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته ایران‌شناسی موجود در

بنیاد ایران‌شناسی (۱۳۸۵-۱۳۹۱) / پریرسا سعیدی

معرفی پایگاه‌های ایران‌شناسی

وبگاه «دنیای زنان در عصر قاجار» / مریم السادات میرحیدری

بایگانی دیجیتالی اسناد فارسی دانشگاه فرایبورگ آلمان / سعید ملکی کارشناس بنیاد شعبه استان آذربایجان غربی

فراخوان همایش

همایش ملی ایران‌شناسی، فرهنگ و آداب و رسوم

معرفی کتابخانه‌های مهم ایران

کتابخانه تخصصی دانشگاه ادیان و مذاهب / پریرسا سعیدی

معرفی کتابهای جدید در حوزه ایران‌شناسی

معرفی آخرین پایان‌نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران‌شناسی

شرح تصویر روی جلد:

مهر سنگی - شهر سوخته (هزاره سوم پ. م)

محل نگهداری: موزه ملی ایران

عکاس: حمید افشار - آرشیو تصویری کتابخانه بنیاد ایران‌شناسی

سردبیر: حمید افشار

تهیه و تنظیم مطالب: مریم السادات میرحیدری

طراحی و صفحه‌آرایی: مونا طوسی

اخبار کتابخانه

منابع کتابخانه طی دو ماه و نیم شلف‌خوانی شد.

با توجه به اینکه آخرین مرحله شلف‌خوانی انجام شده در کتابخانه به سال ۱۳۸۸ باز می‌گشت؛ پس از حدود ۵ سال ضرورت شلف‌خوانی مجدد احساس می‌شد. لذا مطابق برنامه تنظیمی و با همکاری کادر کتابخانه از مرداد ماه ۱۳۹۳ به مدت دو ماه و نیم کاری شلف‌خوانی مخزن اصلی و مرجع در طی ۴ مرحله انجام شد. **مرحله نخست:** کلیه کتابهای مرجع و غیر مرجع فارسی و مراجع لاتین به وسیله دو دستگاه بارکدخوان، اسکن شده و اطلاعات آن در قالب فایل word درلپ تاب ذخیره شدند.

مرحله دوم: تعداد ۷۰۰ جلد کتاب که به دلیل مخدوش بودن بارکد، به وسیله دستگاه بارکدخوان قابل خواندن نبود از مخزن خارج شده و مجدداً برچسب بارکد برای آنها تهیه و الصاق شد و در نهایت بارکدخوانی دوباره آنها انجام شد. **مرحله سوم:** پس از اتمام کار رف‌خوانی همه فایل‌های word (حدود ۸ فایل) در قالب یک فایل Excel درهم‌کرد شده و تنظیمات و تغییرات لازم روی آن انجام گرفت. سپس توسط نرم‌افزار کتابخانه، مطابقت‌های منابع موجود در سیستم و مخزن انجام شد و گزارش عدم تطابق‌ها جهت جستجوی مجدد در مخزن پرینت گرفته شد.

مرحله چهارم: بررسی عدم تطابق‌ها میان گزارش نرم افزار و مخزن اصلی بود که در طی آن، تعداد ۲۰۸۰ جلد کتاب در مخزن به صورت قفسه به قفسه، رده‌خوانی و جستجو گردید و اکثر آنها یافته شد. در نهایت تنها تعداد ۲۴۴ عدد کتاب در جستجوی نهایی یافت نشد که از لحاظ استاندارد کتابخانه‌ای برای مدت ۵ سال آمار قابل قبولی است. گفتنی است که در این شلف‌خوانی تعداد ۹۰ جلد کتاب مفقودی سال‌های گذشته نیز یافته شد که از شمار مفقودی‌ها سال‌های پیشین کاسته شده‌اند.

ره آو کتبخانه

کارگاه آموزشی آشنایی با کتابخانه جهت دانشجویان سال ۱۳۹۳

آغاز سال تحصیلی و ورود دانشجویان جدید به بنیاد موجب رونق گرفتن کتابخانه بود. همکاران این واحد مانند هر سال با هماهنگی واحد تحصیلات تکمیلی زمانی را به معرفی و نحوه استفاده از کتابخانه بنیاد به دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۳ اختصاص دادند. توضیح راجع به طبقات مختلف کتابخانه، آشنایی با نحوه استفاده از نرم افزار کتابخانه و چگونگی جستجوی در آن، معرفی امکانات جانبی کتابخانه از قبیل: گنجینه مطبوعات ایران، نمایه، مگ ایران و... از مهمترین مطالبی بود که در اختیار دانشجویان قرار داده شد.

مصاحبه با محقق و پژوهشگر تاریخ و فلسفه جناب آقای شهرام تقی‌زاده
انصاری پیرو اهداء هشتصد عنوان کتاب و نشریه به کتابخانه بنیاد

حمید افشار

جمع‌آوری کتاب ایجاد کتابخانه و اهمیت دادن به آن یکی از سنت‌های ایرانی و اسلامی است. در دوران پیش از اسلام ایجاد کتابخانه امری حکومتی محسوب می‌شده اما در دوران اسلامی و با شکوفایی تمدن اسلامی این سنت از قالبی اداری و سلطنتی محض خارج شده و ایجاد کتابخانه‌های شخصی نیز رواج یافت و این شیوه نگهداری و جمع‌آوری کتاب کم‌کم به یک سنت حسنه ایرانی-اسلامی تبدیل شد. بسیاری از مراجع و بزرگان در ایجاد کتابخانه‌های شخصی اهتمام داشته‌اند و چه در زمان حیات خود و چه بعد از آن دیگران را از این امر بهره‌مند کرده‌اند. یکی از این محققان و پژوهشگران گرامی، جناب آقای شهرام تقی‌زاده انصاری است که پیش از این شرح مختصر زندگانی ایشان در شماره دوم همین نشریه به چاپ رسیده است. اهداء حدود ۸۰۰ جلد کتاب و نشریه به کتابخانه بنیاد بهانه‌ای شد که گفتگویی با ایشان و شرح فعالیت‌هایشان داشته باشیم.

- جناب آقای تقی‌زاده انصاری ضمن عرض سلام و تشکر به خاطر اهداء برخی از کتابهایتان به کتابخانه به عنوان نخستین سوال بفرمایید با توجه به اینکه در میان کتابهای اهدایی شما مجموعه‌ای از کتابهای درسی دوران نوجوانیتان دیده می‌شود. آیا سابقه جمع‌آوری و نگهداری کتاب در خانواده شما وجود داشته است و یا به صورت خود انگیخته این کار صورت گرفته و در کل دلیل گردآوری و نگهداری کتاب از منظر شما چه بوده است؟

با سلام خدمت شما و مخاطبان گرامی باید بگویم که من در کل به دو دلیل اصلی به خرید و نگهداری کتاب علاقه‌مند بودم: ۱- عشق درونی به علم ۲- مطالعه زندگی دانشمندان و الگو برداری از شیوه زندگی آنها اما در مورد بخش اول سوال باید بگویم که سابقه جمع‌آوری کتاب در خانواده من وجود نداشت، پدرم علیرغم اینکه تحصیلات چندانی نداشت به تحصیل فرزندان خود علاقه‌مند بود و من و دیگر فرزندانم را در مدارس نمونه آن دوران ثبت نام کرد. من از سال چهارم ابتدایی علاوه بر خواندن کتابهای درسی و مجلات کیهان بچه‌ها را می‌خواندم و از سال هفتم به مطالعه کتابهایی در زمینه‌های علمی و فیزیک علاقه‌مند شدم. در دبیرستان با مطالعه زندگی‌نامه دانشمندان که هر کدام کتابخانه خوبی داشته و در نهایت آن کتابخانه را وقف و یا کتابهای آن را اهدا می‌کردند به گردآوری کتاب علاقه‌مند شدم و از همان ابتدا کتابهای درسی خود را جمع‌آوری کرده و اندک، اندک کتابهای دیگر را به مجموعه افزودم.

- هدف از جمع‌آوری کتابهای مختلف برای شما چه بوده و چگونه شد که بر اساس سنت اسلامی برخی از آنها را به کتابخانه بنیاد اهداء کردید؟

فکر کردم شاید این کتابها در زمان حیاتم به کار کسی بیاید و دیگران هم بتوانند از آن

استفاده کنند، این شد که تعدادی از آنها را اهدا کردم و برخی دیگر را که در حال حاضر مورد استفاده‌ام هستند نیز بعد از آن که بهره لازم را در جهت ترجمه و تألیف کتابها و مقالات مورد نظر بردم؛ اهدا خواهم کرد. من تا به حال در طول عمرم یکی از کتابهایم را نفروختم و این کار را غلط می‌دانستم و انشاءالله بقیه آنها را نیز اهدا خواهم کرد.

- در میان کتابهای اهدایی شما فرهنگ و دانشنامه‌هایی به زبان آلمانی در موضوعات ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی دیده می‌شود با توجه به اینکه جنابعالی برای ادامه تحصیل در رشته فیزیک به آلمان سفر کردید نحوه ارتباطتان با موضوعات مطرح شده را بفرمایید؟

همانطور که گفتیم همواره علاقه زیادی به مطالعه در علوم و رشته‌های مختلف داشتم. هستی‌شناسی و اینکه در این دنیا چگونه باید زندگی کرد، مطالعه در دین اسلام که به اعتقاد من باید در آن تدبیر و اندیشه کرد و همچنین مطالعه در تاریخ پر فراز و نشیب ایران همواره برایم جالب بوده‌اند. با توجه به حضورم در آلمان متوجه شدم که آلمانی‌ها در این زمینه فعالیت زیادی کرده‌اند و متناسب با توانایی‌ام کتابهایی را در این زمینه جمع‌آوری کردم. شخصاً توجه زیادی به لغت‌نامه‌های آنها داشتم زیرا که معتقدم در ایران لغت نامه خوب نداریم؛ خصوصاً لغت نامه‌های تخصصی و من سالها در این زمینه در حال جمع‌آوری اطلاعات و ازگان پژوهشی هستم، بعد از اقامت در ایران هم ارتباطم با آلمان قطع نشد و تا کنون حدود ۷۰ مقاله در زمینه اسلام‌شناسی و ۳۵ مقاله در زمینه ایران‌شناسی تألیف کرده‌ام.

- با توجه به آشنایی شما با مطالعات ایرانی در کشور آلمان در صورت امکان مختصری از وضعیت مطالعات اسلام‌شناسی و ایران‌شناسی در کشور آلمان را توضیح دهید؟

در کل اروپایی‌ها بعد از رنسانس فعالیتهای زیادی در زمینه شرق‌شناسی داشته‌اند و بزرگان‌شان به این موضوع بها داده‌اند، لذا دانش شرق‌شناسی بعد از گسترش به حالت تخصصی گرایش یافت و شاخه اسلام‌شناسی شکل گرفت. ایران‌شناسی هم با توجه به قربت نژادی که میان آلمانی‌ها (ژرمن) و آریایی‌ها وجود دارد در آلمان بسیار مورد علاقه بوده است. آلمانی‌ها از حدود ۴۰۰ سال پیش شروع به توجه آثار ایرانی کردند اما ایران‌شناسی از قرن ۱۹ و ۲۰ رواج یافت و آنها متوجه شدند که فرهنگ ایرانی چه از بعد ایرانی و چه از بعد اسلامی بسیار غنی است. آلمانی‌ها در میان کشورهای اروپایی که در زمینه شرق‌شناسی کار کرده‌اند نسبتاً عمیق‌تر، درست‌تر و صادقانه‌تر بوده‌اند و کلیه تحقیقاتشان را در اختیار عموم قرار داده‌اند. در حالی که دیگر کشورهای اروپایی به این شیوه عمل نکرده‌اند. آلمانی‌ها تنها از بعد علمی و بدون حساسیت به این موضوع پرداخته‌اند. لذا من هم در حد امکان متون درجه یکی را که توانایی داشتم جمع‌آوری کردم و مقالاتی در زمینه ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی در آلمان ترجمه و تألیف کرده‌ام و یا دانشمندان و کتابهای معروف آنها را معرفی کرده‌ام.

- ضمن عرض تشکر و قدرانی از فرصتی که در اختیار اینجانب قرار دادید؛ به عنوان سرپرست کتابخانه بنیاد ایران‌شناسی از کلیه زحماتی که در جهت ترویج و اشاعه علم داشته‌اید کمال تشکر و قدرانی دارم و رسماً از اهداء کتابهایتان به کتابخانه بنیاد سپاسگزارم.

مقالات

تعیین منابع اثرگذار در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته ایران‌شناسی موجود در بنیاد ایران‌شناسی (۱۳۸۵-۱۳۹۱)

پریسا سعیدی

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی وضعیت استناددهی در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته ایران‌شناسی در موسسه بنیاد ایران‌شناسی است. با توجه به حجم فراوان اطلاعات و تنوع نیازهای اطلاعاتی کاربران، هیچ کتابخانه یا مرکز اطلاع‌رسانی نمی‌تواند مدعی شود که قادر است تمام نیازهای اطلاعاتی جامعه استفاده‌کننده خود را بصورت جامع پاسخگو باشد. از این رو شناسایی و گزینش پرمحتواترین و پراستفاده‌ترین مواد از میان انبوه عظیم مدارک تولید شده بسیار حائز اهمیت است. لذا در این پژوهش با استفاده از روش تحلیلی، الگوهای استنادی فارغ التحصیلان رشته ایران‌شناسی در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۱ در چهار گرایش (تاریخ، فرهنگ مردم و آداب و رسوم و میراث فرهنگی، اصول نسخه‌شناسی و مرمت نسخه‌های خطی و نسخه‌آرایی، عمومی) بررسی شده‌اند و وضعیت بهره‌برداری از منابع به لحاظ نوع، زمان و زبان همچنین پرکاربردترین منابع و نویسندگان آنها مورد ارزیابی قرار گرفت است و با استفاده از قانون برادفورد^۱ مجلات هسته‌لاستین که مورد بهره‌برداری دانشجویان رشته ایران‌شناسی بوده شناسایی شده‌اند.

تعیین منابع اثرگذار در پایان‌نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران‌شناسی

در بستر پژوهش‌های علمی، بررسی مآخذ پایان‌نامه‌ها و به عبارتی بررسی استنادی مآخذ به عنوان یکی از سرمایه‌های علمی و فکری مراکز دانشگاهی، امری قابل توجه است و چنین مطالعاتی الگوی رفتاری و پژوهشی محققان را مشخص می‌کند و نتایج یافته‌های این بررسی‌ها می‌توانند با توجه به حجم بالا و روزافزون مدارک علمی و هزینه‌های سنگینی که کتابخانه‌ها برای تهیه منابع متحمل می‌شوند، مبنایی باشد جهت گزینش منابع مفید و حذف منابع غیرضروری در مجموعه‌سازی کتابخانه‌ها.

امروزه یکی از ملاکهای مهم جهت تهیه مجموعه مناسب برای کتابخانه‌ها در نظر گرفتن نیاز واقعی مراجعان است، اندازه‌گیری دقیق نیازها امری کیفی است و روشهای عینی بسیار کمی برای سنجش نیازها ابداع شده‌اند. از این رو با بررسی منابع مورد استناد در پایان‌نامه‌ها، می‌توان بر مشکلات انتخاب منابع و استفاده از روشهای عینی و ملموس جهت تصمیم‌گیری در مورد شناسایی منابع، ارزیابی مدارک، انتخاب و وجین منابع پراستفاده و نویسندگان پرکار در رشته ایران‌شناسی غلبه کرد و نیازهای اطلاعاتی کاربران، میزان تسلط

۱- قانون برادفورد عبارتست از مبنایی برای تعیین پراکندگی متون علمی و موضوعها و تعیین مجله‌های هسته یک رشته

دانشجویان رشته ایران‌شناسی به زبانهای خارجی و به‌طور کلی میزان بهره‌جویی از منابع اطلاعاتی را ارزیابی کرد.

بنیاد ایران‌شناسی در سال ۱۳۷۶ تأسیس شده است. پاسخگوئی به نیاز مهم و شناختن و شناساندن وجوه مختلف تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و دینی ایران در طول تاریخ و نیز اطلاع‌رسانی دقیق درباره این وجوه در دوره معاصر و به ویژه ایران اسلامی و دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی از اهداف بنیاد ایران‌شناسی است و بدون تردید اجرای هر برنامه نیازمند داشتن افراد متخصص با مهارت‌ها است. دانش‌آموختگان ایران‌شناسی این منابع انسانی را تشکیل می‌دهند که می‌توانند مهم‌ترین وسیله معرفی فرهنگ، هنر و دانش ایران‌شناسی و توسعه آن در داخل و خارج کشور باشند، لذا نگارنده بر آن شده است تا با بررسی ۱۴۵ عنوان پایان‌نامه کارشناسی ارشد ایران‌شناسی در طی سال‌های ۱۳۸۵ - ۱۳۹۱ الگوی رفتار علمی پژوهشگران و محققان این رشته را در منابع علمی مورد بررسی مشخص کند.

به همین منظور و با توجه به اهمیت و جایگاه منابع پژوهشی در انجام فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی بنیاد ایران‌شناسی، این مقاله بر آن است تا با استفاده از روش تحلیل استنادی به بررسی میزان استنادها در منابع و مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد بنیاد ایران‌شناسی در رشته ایران‌شناسی (چهار گرایش تاریخ، فرهنگ مردم و آداب و رسوم و میراث فرهنگی، اصول نسخه‌شناسی و مرمت نسخه‌های خطی و نسخه‌آرایی و عمومی) پرداخته و الگوی رفتار علمی پژوهشگران و محققان را در استفاده از منابع علمی و همچنین نوع استنادهای به کاررفته، زبان استنادها، روزآمد بودن اطلاعات مورد استفاده و مجلات هسته مشخص نماید، تا از این طریق امر مجموعه‌سازی و فراهم‌آوری منابع مورد استفاده پژوهشگران در این مرکز به مناسب‌ترین شکل ممکن صورت گیرد. تحلیل استنادی یکی از روشهای کتاب‌سنجی است که به ارزیابی متون علمی بر اساس شمارش استنادهای تعلق گرفته به آن متون می‌پردازد.

بررسی استنادی پایان‌نامه‌های رشته ایران‌شناسی

با استفاده از یافته‌های این تحقیق می‌توان منابع اثرگذار و مفید را با توجه به تعداد دفعات استناد و همچنین میزان تازگی و قدمت منابع را با توجه به اهمیت روزآمد بودن اطلاعات بدست آورد و در پایان راهبرد عملی جهت سیاست‌گذاری برای مجموعه‌سازی و بهبود وضعیت و کارایی کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی باشد. لذا با توجه به یافته‌های پژوهش، پاسخگویی به پرسشهای مطرح شده و تجزیه و تحلیل نتایج در این بخش ارائه می‌شود.

جدول فراوانی و درصد زبانهای بکار رفته در منابع اطلاعاتی مورد استفاده در پایان نامه‌های بنیاد ایران‌شناسی
به تفکیک گرایشهای مورد مطالعه

گرایش تحصیلی	منابع ویژگیهای آماری	کتاب		نشریات		پایان نامه		سایر منابع		جمع کل
		فارسی	لاتین	عربی	فارسی	لاتین	عربی	فارسی	لاتین	
عمومی	فراوانی	۲۸۷۳	۱۶۴	۴۷	۲۴۹	۳۵	۲	۲۲	۲	۳۶۴۸
	درصدفراوانی	۷۸/۷۶	۴/۵	۱/۲۹	۶/۸۳	۰/۹۵	۰/۰۵	۰/۶	۰/۰۵	۱۰۰
تاریخ	فراوانی	۳۷۹۶	۵۵	۱۴	۴۷۴	۱	۲	۴۵	۲	۴۶۹۳
	درصدفراوانی	۸۰/۸۹	۱/۱۷	۰/۳	۱۰/۱	۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۹۶	۰/۰۴	۱۰۰
نسخه شناسی	فراوانی	۶۲۳	۱۳	۹۹	۶۷	۶	۰	۶	۰	۸۲۹
	درصدفراوانی	۷۵/۱۵	۱/۵۷	۱۱/۹۴	۸/۰۸	۰/۷۲	۰	۰/۷۲	۰	۱۰۰
فرهنگ	فراوانی	۲۸۳۵	۹۶	۱۰	۵۹۱	۲۰	۰	۴۷	۰	۳۹۵۷
	درصدفراوانی	۷۱/۶۵	۲/۴۲	۰/۲۵	۱۴/۹۴	۰/۵	۰	۱/۱۹	۰	۱۰۰
جمع کل	فراوانی	۱۰۱۲۷	۳۲۸	۱۷۰	۱۳۸۱	۶۲	۴	۱۲۰	۴	۱۳۱۲۷
	درصدفراوانی	۷۷/۱۵	۲/۵	۱/۲۹	۱۰/۵۲	۰/۴۷	۰/۰۳	۰/۹۱	۰/۰۳	۱۰۰

در مجموع از نتایج حاصله از جدول چنین استنباط می‌شود که بیشترین میزان استناددهی در میان انواع گرایش‌ها به منبع اطلاعاتی کتاب فارسی با ۷۷/۱۵ درصد تعلق داشته و منبع اطلاعاتی نشریات ادواری فارسی با ۱۰/۵۲ درصد در درجه دوم قرار داشته است و کمترین میزان استناددهی نیز مربوط به منابع اطلاعاتی نشریات عربی و پایان نامه لاتین با ۰/۰۳ درصد بوده است. بررسی انواع منابع در میان گرایش‌های مورد بررسی بیشترین استناد به کتاب فارسی در گرایش تاریخ، کتاب لاتین در گرایش عمومی، کتاب عربی در گرایش نسخه‌شناسی، نشریات فارسی در گرایش فرهنگ، نشریات لاتین در گرایش عمومی، نشریات عربی در گرایش عمومی و گرایش تاریخ، پایان نامه فارسی در گرایش فرهنگ، پایان نامه لاتین به طور مساوی در گرایش عمومی و تاریخ، سایر منابع فارسی در گرایش فرهنگ و سایر منابع لاتین در گرایش عمومی اختصاص داده شده است.

تعیین میزان اثرگذاری منابع مورد استفاده در پایان نامه های مورد بررسی به تفکیک سال تحصیلی

سال دفاع پایان نامه	کتاب		نشریات		پایان نامه		سایر منابع		جمع
	فارسی	لاتین	عربی	فارسی	لاتین	عربی	فارسی	لاتین	
۸۶-۸۵ (۳ پایان نامه)	۳۱۰	۲	۹	۱۷	۱	۰	۰	۱۰	۳۴۹
۸۷-۸۶ (۱۵ پایان نامه)	۱۳۴۷	۳۳	۹	۱۱۲	۱	۰	۷	۱۴	۱۵۲۵
۸۸-۸۷ (۲۶ پایان نامه)	۲۱۱۵	۹۷	۱۶	۱۷۵	۲۶	۰	۲۰	۱۰۰	۲۶۱۰
۸۹-۸۸ (۱۶ پایان نامه)	۱۲۹۷	۲۵	۰	۲۰۰	۱	۲	۱۷	۹۹	۱۶۴۳
۹۰-۸۹ (۱۶ پایان نامه)	۸۸۶	۱۷	۱	۱۸۲	۲	۰	۱۰	۱۶۰	۱۲۵۹
۹۱-۹۰ (۴۸ پایان نامه)	۲۶۲۰	۱۱۰	۳۵	۴۹۰	۱۹	۲	۵۰	۳۱۷	۳۷۳۰
۹۲-۹۱ (۲۱ پایان نامه)	۱۵۵۲	۴۴	۱۰۰	۲۰۵	۱۲	۰	۱۶	۷۹	۲۰۱۱
جمع کل (۱۴۵ پایان نامه)	۱۰۱۲۷	۳۲۸	۱۷۰	۱۳۸۱	۶۲	۴	۱۲۰	۷۷۸	۱۳۱۲۷
درصد فراوانی	۷۷/۱۵	۲/۵	۱/۲۹	۱۰/۵۲	۰/۴۷	۰/۰۳	۰/۹۱	۵/۹۳	۱/۱۷

جدول نشان می دهد در میان سال های مورد بررسی از میان ۱۳۱۲۷ استناد، بالاترین میانگین استناددهی مربوط به سال تحصیلی ۹۱-۹۰ و کمترین میانگین استناددهی مربوط به سال تحصیلی ۸۶-۸۵ می باشد. از نظر نوع منبع در هفت سال مورد بررسی بیشترین استناد مربوط به کتاب فارسی در سال تحصیلی ۹۱-۹۰ می باشد. بطور کلی سال تحصیلی ۹۰-۱۳۹۱ در تعداد استناددهی از نظر نوع و زبان منابع بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است، به استثنای کتاب عربی که بیشترین استناددهی به آن در سال ۹۱-۱۳۹۲ بوده و در مورد نشریات ادواری لاتین بیشترین میزان استناد مربوط به سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۸ بوده و نشریات ادواری عربی که بیشترین استناددهی به آن در سال های ۸۸-۱۳۸۹ و ۹۰-۱۳۹۱ بوده و پایان نامه های لاتین که بیشترین میزان استناددهی به آن در سال ۹۰-۱۳۹۱ بوده است.

فراوانی پراستنادترین کتابهای فارسی مورد استفاده در مآخذ پایان‌نامه‌های
مورد مطالعه به ترتیب نزولی

عنوان	تعداد استناد
لغت‌نامه‌ی دهخدا	۵۴
فرهنگ فارسی معین	۴۴
دایره المعارف بزرگ اسلامی	۴۱
ایران عصر صفوی	۳۵
شاهنامه فردوسی	۳۳
سبک شناسی	۳۳
سفرنامه شاردن	۳۲
شاهنامه فردوسی	۳۱
فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه بزرگ حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی	۳۱
فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی	۲۸
مجموعه مقالات سومین همایش محرم در فرهنگ مردم ایران	۲۵
تاریخ ادبیات ایران	۲۵
ایران و قضیه ایران	۲۴
مجموعه مقالات همایش صفویه در گستره تاریخ ایران زمین	۲۴
سفرنامه پیترو دلاواله	۲۳
سفرنامه تاورنیه	۲۳
فهرست کتابهای خطی کتابخانه ملی ملک وابسته به آستان قدس	۲۳
تاریخ ادبیات ایران	۲۲
فهرست کتابهای چاپی فارسی	۲۱
احسن التواریخ	۲۰
سفرنامه‌های ونیزیان در ایران	۲۰
مروج الذهب و معادن الجواهر	۲۰

یافته‌های حاصله بیانگر آن است که در بین کتابهای فارسی مورد استناد در مآخذ پایان‌نامه‌های مورد مطالعه به بیست و دو عنوان کتاب بیش از بیست بار استناد داده شده که در این میان بیشترین میزان استناد مربوط به کتاب لغت دهخدا با ۵۴ بار استناد می‌باشد و پس از آن کتاب فرهنگ فارسی معین با ۴۴ بار استناد دهی در رتبه دوم قرار گرفته است.

فراوانی پراستنادترین نویسندگان کتابهای فارسی مورد استفاده در مآخذ پایان نامه‌های مورد مطالعه به ترتیب نزولی

تعداد استناد	نام نویسنده	تعداد استناد	نام نویسنده	تعداد استناد	نام نویسنده
۸۱	ذبیح الله صفا	۴۶	نصرالله فلسفی	۳۳	محمدتقی بهار (ملک الشعرا)
۷۱	عبدالحسین زرین کوب	۴۵	شوالیه ژان شاردن	۳۲	اسکندر بیک منشی ترکمان
۶۰	علی اکبر دهخدا	۴۴	محمد معین	۳۲	محمد رضا شفیعی کدکنی
۵۸	ایرج افشار «سیستانی»	۴۲	خانبابا مشار	۳۱	رحیم رضازاده ملک
۵۶	محمد حسن خان اعتماد السلطنه	۴۱	علی دهباشی	۳۱	احمد کسروی (تبریزی)
۵۰	عبدالحسین نوائی	۴۰	ابوالقاسم فردوسی	۳۱	آن کاترین سواپن فورد لمبتون
۴۶	ادوارد گرانویل براون	۳۸	رسول جعفریان	۳۰	سعید نفیسی
۴۶	راجر سیوری	۳۳	فریدون آدمیت		

نتایج جدول فوق نشان دهنده آن است که در بین نویسندگان کتابهای فارسی مورد استفاده در مآخذ پایان نامه‌های مورد مطالعه در بنیاد ایرانشناسی که بیش از سی بار به آنان استناد داده شده بالاترین میزان استناد به ذبیح الله صفا با ۸۱ استناد بوده و پس از آن عبدالحسین زرین کوب با ۷۱ استناد پراستنادترین نویسندگان بوده‌اند.

فراوانی پراستنادترین کتابهای عربی مورد استفاده در مآخذ پایان نامه‌های مورد مطالعه به ترتیب نزولی

عنوان	تعداد استناد
الذریعه الی تصانیف الشیعه	۷۰
بحار الأنوار	۱۱
آثار الباقیه عن قرون الخالیه طبع لایپزیک	۱۰
آثار البلاد	۸

همچنانکه نتایج جدول حاضر نشان می‌دهد تنها به ۴ کتاب عربی در مآخذ پایان نامه‌های مورد مطالعه بیش از ۸ بار استناد داده شده است که بیشترین میزان استناددهی متعلق به کتاب «الذریعه الی تصانیف الشیعه» با ۷۰ بار استناد بوده است.

فراوانی پراستنادترین نویسندگان کتابهای عربی مورد استفاده در مآخذ پایان‌نامه‌های مورد مطالعه به ترتیب نزولی

نام نویسنده	تعداد استناد
محمد محسن آقابزرگ تهرانی	۷۵
محمد تقی مجلسی	۱۲
محمد بن احمد ابوریحان بیرونی	۱۰
زکریا بن محمد بن محمود القزوینی	۸
سید محسن امین	۷

نتایج بدست آمده از جدول فوق حاکی از آن است که به پنج نویسنده در کتابهای عربی مورد استفاده در مآخذ پایان‌نامه‌های مورد مطالعه بیش از ۷ بار استناد داده شده که در این میان بیشترین میزان استناددهی به نام محمد حسن آقا بزرگ تهرانی با ۷۵ بار استناد بوده است.

فراوانی پراستنادترین کتابهای لاتین مورد استفاده در مآخذ پایان‌نامه‌های مورد مطالعه به ترتیب نزولی

عنوان	تعداد استناد
Encyclopadia Iranica	۴۳
Iranica	۲۵
Encyclopaedia of islam	۱۲
Encyclopedia Britanica	۸

همانطور که ملاحظه می‌شود به ۴ کتاب انگلیسی بکار رفته در مآخذ پایان‌نامه‌های مورد مطالعه بیش از ۸ بار استناد داده شده که بیشترین میزان استناددهی به کتاب "Iranica Encyclopedia" با ۴۳ بار استناد بوده است و ارجاعی دیگر زیر عنوان "Iranica" داده شده است با ۲۵ بار استناد که احتمال داده می‌شود همان کتاب "Iranica Encyclopedia" باشد.

مجلات هسته لاتین

دو عنوان مجله به زبان انگلیسی در مآخذ پایان‌نامه‌های مورد مطالعه جزء پراستنادترین مجلات هسته بوده‌اند که بیش از ۶ بار به آنها استناد شده است که در این میان "Iranian Studies"

با ۷ بار استناد بیشترین استناددهی را به خود اختصاص داده است، در میان نشریات فارسی نیز «مطالعات ملی» با ۹۱ بار استناد در ردیف اول، «بررسی‌های تاریخی» با ۵۶ بار استناد، «وقف میراث جاویدان» با ۴۶ بار استناد و «نامه بهارستان» با ۳۰ بار استناد به ترتیب جزء نشریات فارسی هستند که بیش از ۳۰ بار به آنها استناد داده شده است.

نتیجه گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که از میان ۱۳۱۲۷ استناد، استناددهی به منابع کتابی نسبت به سایر انواع منابع بیشتر است، توزیع زبانی، بالابودن میزان استناد به زبان فارسی را با ۹۴/۵ درصد نشان می‌دهد، بررسی بر روی میزان استناددهی در گرایش‌های مورد مطالعه با در نظر گرفتن این نکته که پذیرش دانشجویان در سه گرایش مورد بررسی از سال ۱۳۸۳ انجام شده اما در گرایش نسخه خطی از سال ۱۳۸۸ بوده است، به ترتیب نشان می‌دهد که گرایش تاریخ با ۳۵/۷۵ درصد (۴۶۹۳ استناد) در درجه اول قرار گرفته و گرایش نسخه‌های خطی با ۶/۳۲ درصد (۸۲۹ استناد) در مرتبه آخر استناددهی قرار گرفته است و بطور متوسط میزان استناد برای هر پایان‌نامه ۵۳/۹۰ است. «نیم عمر کتاب» عربی با ۲۷/۶ سال بیشترین میزان و پایان‌نامه‌ها با ۸/۱ سال کمترین میانگین را نشان می‌دهد، همچنین پوشش زمانی منابع مربوط به سال‌های ۹۱-۹۰ با ۲۸/۴۱ درصد بیشتر از کل استنادها می‌باشد، کتاب فارسی با ۷۷/۱۵ درصد و پایان‌نامه لاتین و نشریات عربی با ۰/۳ درصد به ترتیب از بیشترین و کمترین استناددهی برخوردارند. مجلات هسته لاتین شامل Iranian Studies و ZDMG است و پربسامدترین مجلات فارسی شامل مطالعات ملی و بررسی‌های تاریخی می‌باشد عنوان کتابی که بیشتر به آن استناد شده لغت‌نامه دهخدا و ذبیح‌الله صفا پربسامدترین مولف در این تحقیق شناخته شده‌اند. نیم عمر استناد به کتاب عربی و منابع لاتین بیش از سایر منابع مورد استفاده است و از روزآمدی کمتری نسبت به سایر منابع برخوردارند، در توجیه کهنگی منابع می‌توان گفت در علوم انسانی قدمت منابع جزء ارزش و اعتبار آثار محسوب می‌شود.

پیشنهاده‌ها

با توجه به نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر، پیشنهادهایی جهت اصلاح و رفع کاستی‌های موجود ارائه می‌شود:

در دسترس بودن منابع اطلاعاتی آرشیو شده در کتابخانه و منابع موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی جهانی بطور همزمان می‌تواند در کاهش زمان پژوهش و استفاده مفید از زمان به دانشجویان و پژوهشگران کمک کند، لذا ضروری است که کتابخانه مجهز به سیستم اینترنت پر سرعت باشد.

با توجه به پیشرفت فناوری اطلاعات و بانکهای اطلاعاتی که بصورت جهانی و رایگان و تمام متن در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته‌اند پیشنهاد می‌شود که در طی دوره تحصیلی، با برگزاری دوره‌های آموزشی دانشجویان را در جهت معرفی و شناخت نحوه استفاده از این بانک‌ها یاری کنیم.

دانشجویان نیاز دارند بصورت رایگان و مستمر از پایگاه‌های اطلاعاتی موجود و آنلاین استفاده کنند لذا مسئولین باید با عضویت دائم در این پایگاه‌ها دسترسی رایگان به منابع علمی را فراهم کنند.

با توجه به اینکه یک مقاله که به بررسی متون می‌پردازد، با یک استناد پشتیبانی می‌شود شیوه صحیح استناددهی نکته بسیار مهمی در تایید پژوهش خواهد بود، لذا داشتن یک اسلوب و الگوی جامع مانند (APA) در علوم انسانی می‌تواند به ارزش علمی تحقیق بیافزاید و پژوهشهای حوزه تحلیل استنادی را نیز در بدست آوردن نتیجه علمی تر یاری کند.

کهنگی منابع اطلاعاتی و نسخه اصلی متون چاپی در رشته‌های علوم انسانی برخلاف برخی رشته‌های دیگر نشان از صحت و ارزش اطلاعات دارد، لذا ضروری است که کتابخانه به تهیه نسخه‌های قدیمی و ویرایش‌های اولیه منابع توجه کند.

نتایج بدست آمده حاکی از آن است که نشریات دارای کهنگی هستند و ضریب تأثیر آنها کم است، لذا با توجه به اهمیت و روزآمدی مقالات ضروری است پژوهشگران به استفاده از مقالات علمی بروز تشویق شوند.

بسیاری از دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد به لحاظ پیشرفت فناوری با نحوه صحیح استفاده از کامپیوتر و جستجو در بانکهای اطلاعاتی آشنایی ندارند لذا در بسیاری از موارد دیده می‌شود پژوهشگر از ادامه روند جستجوی اطلاعات جدید و پرس و جو از متصدیان کتابخانه در مورد نحوه بازیابی اطلاعات منصرف می‌شوند و یا به دیگران واگذار می‌کنند، پیشنهاد می‌شود اساتید و متصدیان کتابخانه نحوه صحیح استفاده از بانکهای اطلاعاتی و سیستم‌های جستجو را در اختیار پژوهشگران قرار دهند.

منابع

- خسروی تاج، حمیدرضا (۱۳۷۹). بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در پایان نامه فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان در سال‌های ۱۳۷۴ - ۱۳۷۶. فصلنامه کتاب: نشریه کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۱ (۱)، ۶۴-۵۱.
- صدیقی، مهری (۱۳۸۰). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ التحصیلان حوزه علوم زمین موجود در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. فصلنامه اطلاع رسانی، ۱۷ (۲ و ۱)، ۳۰.
- تاریخ بازیابی ۹۳/۳/۳۱ www.iranologyfoundation.ir

معرفی پایگاه‌های ایرانی‌شناسی

وبگاه «دنیای زنان در عصر قاجار»

<http://www.qajarwomen.org/fa/index.html>

مریم السادات میرحیدری

وب سایت «دنیای زنان در عصر قاجار» با گشت و گذار در اسناد متنوعی که از مجموعه‌های خصوصی خانوادگی و مؤسسات متعددی که از سراسر دنیا فراهم آورده، علاقمندان و پژوهشگران این حوزه را با زندگی زنان در عصر قاجار (۱۲۱۰ ق. - ۱۳۰۴ ش / ۱۷۹۶-۱۹۲۵) آشنا می‌سازد. این وبگاه که به دو زبان فارسی و انگلیسی، دسترسی کاربران را به هزاران اوراق شخصی، اسناد دست‌نوشته و چاپی، عکس، اشیاء زندگی روزمره و آثار هنری، و اسناد صوتی ممکن می‌کند.

این وبگاه با مدیریت دکتر افسانه نجم‌آبادی تاریخ پژوه معاصر و استاد دانشگاه هاروارد - از سال ۲۰۰۹ م با بودجه بنیاد سراسری علوم انسانی در «مرکز خدمات مجموعه‌های مجازی» کتابخانه دانشگاه هاروارد تأسیس شده است.

English

دنیای زنان در عصر قاجار

گشت

گشت در آرشیو

مجموعه‌ها

گشت در مجموعه‌های آرشیو

افراد

درباره افراد

پژوهشگاه

همکاری‌های پژوهشی

با گشت و گذار در اسناد متنوعی که از مجموعه‌های خصوصی خانوادگی و مؤسسات متعددی از سراسر دنیا فراهم آمده با زندگی زنان در عصر قاجار (۱۲۱۰ ق. - ۱۳۰۴ ش / ۱۷۹۶-۱۹۲۵) آشنا شوید. دنیای زنان در عصر قاجار دسترسی‌دو زبانه شما را به هزاران اوراق شخصی، اسناد دست‌نوشته و چاپی، عکس، اشیاء زندگی روزمره و آثار هنری، و اسناد صوتی - یعنی مجموعه دیجیتال بی نظیری برای تاریخ نگاری اجتماعی و فرهنگی عصر قاجار - ممکن می‌کند، بیشتر...

به آرشیو دیجیتالی دنیای زنان در عصر قاجار خوش آمدید

جستجوی کلیدواژه ای

مجموعه‌های برگزیده

مه‌لقا ملاح

مجموعه‌ای شامل عکس‌های خانوادگی، یک نکاح‌نامه، و مصاحبه‌ای صوتی با مه‌لقا ملاح.

بقائی

مجموعه‌ای از عکس‌های خانوادگی و اشیاء زندگی روزمره

مرکز اسناد و کتابخانه استان یزد

مجموعه‌ای از نکاح‌نامه، صلح‌نامه، و اسناد حقوقی و مالی

فرخنده سهرابی

مجموعه‌ای از عکس‌های خانوادگی

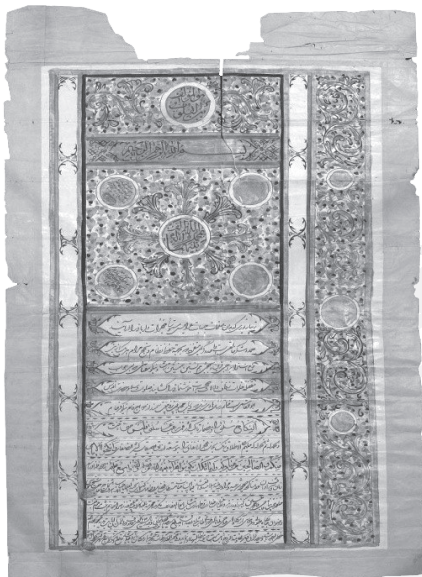
هدف اساسی این آرشیو فائق آمدن بر خلاء چشمگیری است که در زمینه پژوهشها و دانش درباره دوران قاجار وجود دارد. تنها بخشی از پژوهش‌های موجود به زندگی زنان این دوره می‌پردازد. با توجه به کمبود اسناد دست اول در ارتباط با زنان، جای تعجب نیست که تا به امروز غالب روایات تاریخ اجتماعی قاجار بر جنگها، دستاوردها، و واقعیات روزمره زندگی مردان در آن دوره تمرکز داشته است. دلیل این امر از جمله آن است که نوشته‌های مردان در بایگانی‌های متعدد ملی برای دهه‌ها (و در سال‌های اخیر در قالب مجلدات چاپی) به آسانی در دسترس بوده، حال آنکه اغلب نوشته‌ها، عکسها، و دیگر اوراق شخصی زنان در دست خانواده‌ها باقی مانده است. دستیابی به تصویری کاملتر از گذشته غنی و پیچیده ایران بدون دسترسی همگانی به این اسناد ممکن نخواهد شد. از این رو دست اندرکاران این وبسایت به جمع‌آوری و تصویربرداری از اسناد و اشیایی که به نوعی به زندگی زنان این دوره مربوط است، همت گماشته‌اند.

تیم پژوهشی پروژه، آثار مرتبط را از مجموعه‌های شخصی و عمومی شناسایی کرده، برای مستندنگاری آماده ساخته، و براساس ضوابط دانشگاه هاروارد به صورت دیجیتالی و قابل جستجو بر روی سایت قرار می‌دهند. این آرشیو ماهیت کاملاً دیجیتالی دارد. بدین معنی که هیچ یک از منابع موجود به صورت فیزیکی نگهداری نمی‌شود، بلکه تصویر آن‌ها یا فایل‌های صوتی مربوطه با کیفیتی قابل قبول در وبسایت ارائه شده است. با استفاده از تکنولوژی جدید و از راه دیجیتالی کردن و ارائه یک وبسایت جامع، این طرح می‌کوشد تا بر محدودیت‌های ناشی از پراکندگی جغرافیایی و قبضه ملکی فائق آید و مجموعه ارزشمندی از تصاویر دیجیتالی نوشته‌ها و عکس‌ها و دیگر منابع را که در حال حاضر در مکان‌های مختلف و نزد صاحبان متعدد پراکنده است در یک جا و به شکل ذخیره‌ای جستجوپذیر فراهم آورد.

محتویات این آرشیو شامل

- مکتوبات منشور و منظوم، از جمله نامه‌ها، مقالات، سفرنامه‌ها، رساله‌ها و نشریات زنان در ۷۲ فقره نسخه خطی و چاپ سنگی و ۳۴۲ فقره نامه.
- قباله‌ها از جمله نکاح‌نامه، پشه‌نامه^۱، صلح‌نامه، و کالت‌نامه و وقف‌نامه در ۷۶۰ فقره.
- عکس‌ها در ۱۵۷۹ فقره
- اشیاء زندگی روزمره از لباس و جواهرات تا قلمدان و آینه و ... در ۷۷۴ فقره
- تاریخ شفاهی و فایل‌های صوتی مرتبط با اشیاء، نامه‌ها، قباله‌ها و دیگر محتویات موجود در ۵۱ فایل

۱- صورت و سیاهه جهیزیه و اسباب زنان که به خانه شوهر برند و به امضای داماد رسانند.

از جمله مجموعه‌هایی که در این آرشیو دیجیتالی معرفی شده است عبارتند از:

۱. مجموعه آذر دخت قهرمانی: شامل، ۲۹ فقره، ۸۷ عکس، اشیاء و چند نامه خانوادگی.
۲. مجموعه آرمینه قازاریان: مشتمل بر ۷ فقره، ۱۱ عکس و اسناد خانوادگی آروسیاک سروریان (پطروسیان).
۳. مجموعه آریان پور: شامل ۷ فقره، ۲۷ تصویر مشتمل است بر اسناد حقوقی، مالی و خانوادگی ماشاالله‌خان سردار جنگ کاشانی و عزت ملک خانم و چند سند و نوشته دیگر.
۴. مجموعه علی خان والی: شامل ۱۲۸ فقره و ۱۳۰ تصویر شامل عکسهای مربوط به زندگی زنان در آلبوم عکس‌های توصیفی علی خان والی
۵. مجموعه آواکیان: شامل ۶۶ فقره، ۱۰۳ تصویر از عکس‌ها و اسناد خانوادگی نینیش امیرخانیان (استپانیان)
۶. مجموعه اشرفی: شامل ۱۸۸ فقره، ۴۴۱ تصویر از اسناد حقوقی، وصیت نامه، وقفنامه، عقدنامه، دفترچه خاطرات، کتابچه‌های آشپزی، عکس، تعداد بسیاری اشیاء زندگی روزمره، نوار صحبت با بانو اشرف در جمع خانوادگی اشرفی و معزی است. بیشترین اقلام از آن سکینه خانم ملقب به بانوی اشرف (۱۳۰۸ ق - ۱۳۵۰ ش)، فرزند غلامحسین خان اشرفی و زبینه خانم (شازده بانو) است.
۷. مجموعه اعظم دخت قوامی: شامل (۵۴ فقره و ۹۶ تصویر) از اسناد حقوقی، وصیت نامه، وکالت نامه، صلح نامه، بیع نامه، عکس، تعدادی اشیاء زندگی روزمره است. بیشترین اقلام از آن اعظم دخت قوامی، دختر مهرانگیز خواجه نوری و منوچهر قوامی، و همسر محمدرضا صومعی، است.
۸. مجموعه الگا دیویدسون: مجموعه (۲۸ فقره، ۱۱۸ تصویر) حاوی نقاشی، آثار هنری و اشیایی دیگر است، بخشی از مجموعه بزرگتری که در بنیاد آی. ال. ای. اکس در بُستن (ایالت ماساچوست) نگهداری میشود.
۹. مجموعه کوفه: مجموعه‌ای (۲ فقره و ۳۶۰ تصویر) از نسخ خطی کتابخانه بنیاد کوفه
۱۰. مجموعه امیر مسعود مسعود انصاری: این مجموعه شامل نکاح نامه شاه بیگم، ضیاء السلطنه، دختر فتحعلیشاه و مریم خانم، با میرزا مسعود انصاری است.
۱۱. مجموعه بنیاد مصدق: مجموعه (۲ فقره، ۲۹ تصویر) بنیاد مصدق شامل چند نامه، اسناد حقوقی و مالی، وصیت نامه ضیاء السلطنه مصدق و نکاح نامه ضیاء اشرف می باشد.
۱۲. مجموعه بنیاد هنر اسلامی دُرِیس دوک در شانگری لا: مجموعه ای (۱۷ فقره و ۵۱

تصویر) از میز، آئینه، گلاب پاش، پارچه ابریشمی، قلیان، گوشواره، کاشیکاری، نقاشی سقف، در و تابلوهای نقاشی از مجموعه بنیاد هنر اسلامی دوریس دوک.

۱۳. **مجموعه بهرام شیخ الاسلامی:** این مجموعه خانوادگی (۱۵۱ فقره و ۸۵۶ تصویر) حاوی صدها نامه، عقدنامه، پشه‌نامه، صلح‌نامه، وکالت‌نامه، وقف‌نامه، عکس، کارهای هنری و اشیاء زندگی روزمره است. قدیمی‌ترین سند نامه‌ای مورخ ۱۲۰۱ هجری قمری است. منشاء بسیاری از این نامه‌ها و دیگر اسناد و اشیاء شهر قزوین است که نسل اندر نسل محل سکونت خاندان شیخ الاسلامی بوده است.

۱۴. **مجموعه بهمن بیانی:** مجموعه (۲۱۰ فقره و ۵۷۸ تصویر) شامل چندین آلبوم حاوی پشه‌نامه، نامه همراه پاکت، صلح‌نامه، وصیت‌نامه، چندین عکس، و اشیاء روزمره است.

۱۵. **مجموعه نوش آفرین انصاری:** این مجموعه (۴ فقره و ۸۳۴ تصویر) شامل دو قرآن، یکی با دست‌خط ضیاء السلطنه دختر فتحعلی شاه قاجار، قسمتهایی از یک قرآن کوچک، یک نکاح‌نامه، و یک شجره‌نامه.

۱۶. **مجموعه خصوصی:** این مجموعه (۲۲ فقره و ۵۶ تصویر) شامل اشیاء زندگی روزمره، قرآن، نقاشی و دیگر کارهاست، متعلق به اقدس الدوله، دختر مظفرالدین شاه، که پس از فوتش به دختران او، بدر الزمان امامی ظهیر و قدس الزمان ظهیر رسیده است.

۱۷. **توران مسگرزاده:** اقلام این مجموعه (۲۴ فقره و ۴۸ تصویر) یا متعلق به اکرم چایچی (و: ۱۳۵۴ش)، مادر توران مسگرزاده و یا متعلق به نجم‌الدین الهی همسر دوم وی بوده است. بنا به گفته خانم مسگرزاده بسیاری از این اقلام متعلق به حداقل ۱۲۰ سال پیش است.

۱۸. **مجموعه نصرت مظفری:** مجموعه‌ای (۷۱ فقره و ۸۳۲ تصویر) از مکاتبات خانوادگی، اوراق مالی، مدارک حقوقی و عکس. مجموعه شامل مصاحبه‌ای با مرضیه خانم نصرت مظفری ثابتی، دختر نصرت السلطنه است.

۱۹. **مجموعه حافظ فرمایان:** مجموعه‌ای (۹ فقره و ۸ تصویر) حاوی یک نکاح‌نامه، پنج عکس خانوادگی، طرحی از عمارت عبدالحسین میرزا فرمانفرما و یک مصاحبه صوتی با حافظ فرمایان.

۲۰. **مجموعه خطیبی:** مجموعه‌ای (۵۸ فقره و ۱۶۱ تصویر) از نکاح‌نامه، پشه‌نامه، وصیت‌نامه، بیع‌نامه و اجاره‌نامه، و اسناد و نوشته‌های دیگر. قدیمی‌ترین سند این مجموعه صلح‌نامه‌ای است به تاریخ ۲۴ ذیقعد ۱۲۱۳ ق.

۲۱. **مجموعه دبیری:** این مجموعه (۱۶ فقره و ۶۲ تصویر) مشتمل است بر نامه‌های عاشقانه، خانوادگی، اداری و حقوقی میرزا علی اصغر خان اتابک امین السلطان و اسناد و نوشته‌های دیگر.

۲۲. مجموعه گیتی قاجار دولو: مجموعه (۵۶ فقره و ۶۹ تصویر) شامل عکس‌های خانوادگی، دو نکاح نامه، و تصویری از مهرهای حکومتی متعلق به گیتی قاجار دولو. اقلام این مجموعه مربوط به فصل بهار خانم (ایران الدوله)، دختر سلطان حسین میرزا نیرالدوله و همسر مصطفی قلیخان حاجب الدوله و عروسش نیره معظمه است.
۲۳. مجموعه نجم السلطنه: مجموعه (۱۹ فقره و ۱۷۱ تصویر) شامل نامه‌ها، اسناد حقوقی، یک نقشه، و اوراق مربوط به نجم السلطنه (۱۲۷۰ ق - ۱۳۵۰ ق) که به برادرش عبدالحسین میرزا فرمانفرما، در سال ۱۳۱۷ ق که در عراق به سر می‌برد، فرستاده است می‌باشد که در مجموعه اوراق خانوادگی فرمانفرما پیدا شده بود. مخاطب بسیاری از نامه‌ها روشن نیست و اغلب نامه‌ها تاریخ ندارند، اما برخی داخل پاکت‌هایی بودند که مهر و تاریخ داشت.
۲۴. مجموعه نجم آبادی: مجموعه‌ای (۳ فقره و ۵۱۵۱ تصویر) از هشت نامه خانوادگی و دفاتر ثبت شیخ باقر نجم‌آبادی (۱۳ جلد) و شیخ مهدی نجم‌آبادی (۱۵ جلد). نامه‌ها اغلب وکالتنامه و استشهادات در مورد مسایل ارثیه و املاک شخصی هستند. دفاتر ثبت شامل دو مجموعه است که کلیه معاملات و مصالحاتی را که در محاضر شیخ باقر نجم‌آبادی و شیخ مهدی نجم‌آبادی صورت گرفته است ضبط کرده‌اند. بسیاری از آنچه به ثبت رسیده مربوط به اختلافات محلی، مثلاً اختلاف برادران و خواهران در مورد ارث، و یا جزئیات ازدواج و مهریه و جهیزیه است و در کل برای تاریخ اجتماعی و فرهنگی محله نجم‌آبادی منابع ذیقیمتی را فراهم می‌آورند.
۲۵. مجموعه روحی (سرلتی): این مجموعه (۱۶ فقره و ۵۴۷ تصویر) بخشی از اسناد و کتابهایی است، تحت عنوان «مدارک بیانی»، که خانم هما روحی (سرلتی) به کتابخانه دانشگاه هاروارد اهداء کرده‌اند.
۲۶. مجموعه ژیلایا خواجه نوری و داود قاجار مظفری: مجموعه‌ای (۶ فقره و ۵ تصویر) از سه نقاشی (کار شوکت‌الملوک خواجه‌نوری)، دو عکس، و یک مصاحبه صوتی.
۲۷. مجموعه لیلی جلیلی طهرانی: مجموعه‌ای (۲۸ فقره و ۳۸ تصویر) شامل عکس‌ها و اشیاء زندگی روزمره.
۲۸. مجموعه منصوره اتحادیه: این مجموعه (۲ فقره و ۶ تصویر) مشتمل است بر نکاح نامه عزت السلطنه، فرمان اعطای لقب عزت الدوله به عزت السلطنه، و مجموعه‌ای از اوراق خانواده فرمانفرما.
۲۹. مجموعه ساعد السلطان: این مجموعه (۲۸ فقره و ۱۷۶ تصویر) شامل تعدادی نکاح‌نامه، بیع‌نامه، رضایت‌نامه، توصیه‌نامه، عریضه، و گزارش.

۳۰. مجموعه سالور: مجموعه ای (۱۲۳ فقره و ۷۲۲ تصویر) از اسناد، عکس و اشیاء زندگی روزمره، متعلق به نزهت الملوک، دختر کوکب خانم درگاهی و قهرمان میرزا سالور (عین السلطنه).

۳۱. مجموعه کامران نجف زاده: مجموعه ای (۳۴ فقره و ۱۱۹ تصویر) از اوراق حقوقی و مالی، از جمله نکاح نامه و وکالت نامه، فهرست جهیزیه، گزارش، نامه، و عکس

۳۲. مجموعه شاهین و آرسینه بازید: در این مجموعه (۱۴۱ فقره و ۶۰۱ تصویر) کسها، برخی اسناد، و کارهای دستی هریپسیمه آبراهامیان (۱۸۸۴-۱۹۵۷)، لی لی بازید (۱۹۱۸-۱۹۵۳)، و ابی هاروطونیان (۱۹۱۵-۱۹۹۴) گردآوری شده است.

۳۳. مجموعه قمرتاج دولت آبادی: مجموعه ای (۳۱ فقره و ۶۹۲ تصویر) از اسناد و عکس های متعلق به قمرتاج دولت آبادی (۱۳۲۶ق - ۱۳۷۱ش)، فرزند مرضیه خانم مونس آقا و میرزا هادی دولت آبادی، شامل دستخط هایی از میرزا آقا خان کرمانی، شیخ روحی، طاهره قره العین، صبح ازل، مکاتباتی بین قمرتاج و عالییه خانم (نوه صبح ازل)، مکاتباتی بین جلال ازل (نوه صبح ازل) و قمرتاج، بخشی از زندگی نامه صبح ازل، حدیث نفس قمر تاج دولت آبادی، سفرنامه قمر تاج دولت آبادی به قبرس، و چند عکس.

۳۴. مجموعه شهناز آزاد: مجموعه ای (۷ فقره و ۱۳۱ تصویر) از اوراق مربوط به فعالیت های شهناز (رشدیه) آزاد و همسرش ابوالقاسم آزاد مراغه ای، از جمله اساس نامه «گروه بانوان و بانوئیان» و مجموعه ای از نشریه نامه بانوان، از تاریخ مرداد ۱۲۹۹ تا بهمن ۱۲۹۹، که به مدیریت شهناز آزاد منتشر می شد.

۳۵. مجموعه شیرین دخت سلطانی نوری: این مجموعه (۵ فقره و ۸۷ تصویر) شامل دو سری نامه است: اولی نامه های زرین تاج خانم به همسرش و دومی مکاتبات اعتمادالاطباء (سلطان الاطباء) و پسرش معتمدالسلطان درباره امور مالی و خانوادگی (مسائلی مانند اخبار ازدواج، تولد، مرگ، طلاق، سفر و غیره). این نامه ها بین تهران و تبریز و در حدود سال های ۱۳۲۱-۱۳۱۴ ق. مبادله شده اند. این مجموعه همچنین شامل یک نکاح نامه و صلح نامه فروش خانه ای در قریه حصاربوعلی مشهور به کامرانیه واقع در شمیران به حاج میرزا مرتضی قلی سلطان الاطباء نوری (اعتمادالاطباء) در سال ۱۸۹۸ است.

۳۶. مجموعه صدیقه دولت آبادی: این مجموعه (۴۲ فقره و ۵۱۴ تصویر) متشکل از مکاتبات، سخنرانی ها، مقالات، نشریات، عکس ها و نوشته های داستانی صدیقه دولت آبادی (۱۳۴۰-۱۲۶۱ش) و مقالاتی است که درباره زندگی و کار او نوشته شده است. این مجموعه شامل این اسناد است: مکاتبات با قمرتاج دولت آبادی (۱۳۷۱ش-۱۳۱۷ق)،

نوشته‌های مربوط به سفرهای مختلف به اروپا، کار در وزارت معارف و دیگر سازمان‌های دولتی و غیر دولتی از جمله کانون بانوان، جمعیت نسوان وطنخواه ایران، جمعیت راه نو، و کنگره بین‌المللی زنان و صلح. علاوه بر موارد یاد شده این مجموعه شامل هفت شماره از دوره سوم نشریه زبان زنان چاپ تهران (۱۹۴۵-۱۹۴۲) نیز هست.

۳۷. مجموعه عبدالعلی سلطانی مطلق، موزه دفترخانه ۲۵ تهران: مجموعه‌ای (۳۱ فقره و ۳۸ تصویر) شامل اسناد و اشیاء موجود در موزه تخصصی اسناد دفترخانه ۲۵ تهران و یا مجموعه شخصی مؤسس موزه (آقای عبدالعلی سلطانی)

۳۸. مجموعه کارن: مجموعه‌ای (۲۵۵ فقره و ۱۵۹۹ تصویر) از ۱۷۵ عقدنامه، ۴۶ صلح‌نامه، ۱۲ اجاره‌نامه، ۱۸ وکالت‌نامه، ۶ طلاق‌نامه، و تعدادی وقف‌نامه، وصیت‌نامه، استشهادنامه، بیع‌نامه، و دیگر اسناد.

۳۹. مجموعه فرهاد: این مجموعه (۱۶ فقره و ۴۰ تصویر) شامل اسنادی است مربوط به تقسیم ارث، وکالت‌نامه، صلح‌نامه، استشهادنامه، قبوض، یک حکم محکومیت، یک عقدنامه، یک پشه‌نامه، یک کتابچه نمایش‌نامه، و یک هرست ادویه.

۴۰. مجموعه نظام مافی: این مجموعه (۵ فقره و ۲۲ تصویر) مشتمل است بر نامه‌های خانوادگی خدیجه سلطان و همسرش رضا قلی خان سالار معظم.

۴۱. مجموعه کتابخانه دانشگاه هاروارد: مجموعه‌ای (۴ فقره و ۱۳۸۲ تصویر) شامل نسخ موجود در کتابخانه دانشگاه هاروارد که مربوط به زندگی زنان در ایران قاجار می‌شود: «گوهریه»، دیوان اشعار شمس الشعراء، طبع دیوان به همت میرزا احمدخان فاتح‌الملک؛ «هدیه‌المحب» و «رساله حجابیه»، هر دو رساله شامل مطالبی درباره مفاهیم اسلامی در مورد زنان؛ «خیرات حسان»، تذکره‌ای در شرح حال زنان مشهور اسلام که اطلاعاتی درباره حدود چهل زن فرهیخته از درباریان قاجار را نیز شامل می‌شود. علاوه بر این، گزینه‌ای از عکس‌های آلبوم علی خان والی به صورت مجموعه جداگانه در سایت تنظیم شده است.

۴۲. مجموعه کتابخانه مرکزی تبریز: در حال حاضر در این مجموعه (۱ فقره و ۴۵ تصویر) یک نسخه کتاب تربیت نسوان موجود است.

۴۳. مجموعه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران: این مجموعه (۳ فقره و ۲۳۳ تصویر) شامل نسخ خطی، از جمله دیوان‌های شعر، سفرنامه‌ها، کتب اندرز، جنگ، و نکاح‌نامه

۴۴. مجموعه کتابخانه و موزه ملی ملک: مجموعه (۱۲ فقره و ۶۷۸ تصویر) شامل چند رساله و پنج نکاح‌نامه است.

۴۵. مجموعه مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی: این مجموعه (۴۳ فقره و ۱۹۱ تصویر) اندکی از گنجینه اسنادی است که در مرکز اسناد کتابخانه مجلس از زمان مشروطیت تا به امروز نگهداری می‌شود.
۴۶. مجموعه کتابخانه مجلس شورای اسلامی: مجموعه‌ای (۴۳ فقره و ۶۱۴۴ تصویر) از نسخ، نکاح‌نامه، وقف‌نامه، و سایر مدارک حقوقی از کتابخانه مجلس شورای اسلامی. مجموعه‌ای از عریضه‌ها و سایر اوراق حقوقی مربوط به مجلس اول و دوم که به شکل مجموعه‌ای مجزا، به شماره ۱۰۱۸ ب، در آرشیو تنظیم شده است.
۴۷. مجموعه مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران: مجموعه‌ای (۲۱۵ فقره و ۲۷۷ تصویر) از عکس، نامه، عریضه، صلح‌نامه، و سایر مدارک حقوقی و مالی.
۴۸. مجموعه مرکز تاریخ شفاهی یهودیان ایران: مجموعه‌ای (۲۱۲ فقره و ۲۳۱ تصویر) از عکس و اسناد مربوط به زندگی یهودیان ایران
۴۹. مجموعه سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران: این مجموعه (۱ فقره و ۹۵ تصویر) در حال حاضر در این مجموعه یک نسخه کتاب تربیت البنات موجود است.

بایگانی دیجیتالی اسناد فارسی دانشگاه فرایبورگ آلمان

<http://asnad.org>

سعید ملکی

پروژه بایگانی دیجیتالی اسناد فارسی (<http://asnad.org>) در سال ۲۰۰۳ م در بخش اسلام‌شناسی دانشگاه فرایبورگ (این دانشگاه یکی از دانشگاه‌های آلمان است) زیر نظر دکتر کریستف ورنر پایه گذاری شده و از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ م از طرف بنیاد پژوهشی آلمان (DFG) پشتیبانی مالی شده است. اکثریت مدارک حاضر در آن با کمک و همکاری تنی چند از دانشجویان علاقه‌مند و به سرپرستی بیانکا دووس، هماهنگ ساز پروژه، وارد بانک اطلاعاتی شده اند. در سال ۲۰۰۸ پروژه اسناد. آرگ به مرکز پژوهش‌های خاورمیانه در دانشگاه ماربورگ که بتازگی تأسیس شده انتقال یافته و هم اکنون در بخش ایران‌شناسی آنجا با حدود ۱۰۰۰ برگ سند و به صورت دو زبانه (لاتین و فارسی) به فعالیت ادامه می‌دهد.

این بانک جمع‌آوری اطلاعاتی از قبیل: اسناد خصوصی و دولتی از قبیل فرمان‌ها و رقم‌ها، مکاتبات رسمی و منشآت شخصی و اسناد شرعی حقوقی مانند قبالات خرید و فروش، اجاره و واگذاری، وقف‌نامه‌ها، عقدنامه‌ها، و احکام قضایی را در سرلوحه فعالیت خود قرار داده است. این بانک چون به طور پیوسته اسناد تاریخی منتشر شده را بایگانی می‌نماید، نقش مرکز جمع‌آوری فهرست اسناد را نیز ایفا می‌کند.

← → ↻ asnad.org/fa/document/330/

Apps Getting Started Firefox شده از وارد New Tab Imported From IE

Zoom: 75%
Reset to default

Centrum für Nah- und Mittelost-Studien

Iranistik

صفحه اصلی	دوره پژوهش	مستندات پیشرفته	ارتباط با ما و نظرات شما	اخبار و اطلاعیه ها
فرمان ناصر الدین شاه تاریخ: ربيع الاول ۱۲۸۰ / 16.8.1863 - 14.9.1863 خلاصه: فرمان ناصر الدین شاه درباره مستعفی شیخ نظر عالی نوع سند: فرمان مقرره: فرامین و دهمها سند: شکسته نستعلیق خط: مدرسی طرابلسی، حسین «اسناد و احکامی از خاندان افشار ارومی» پروندههای تاریخی ۴، ۷ (۱۳۶۱): ۱۸۸-۱۹۰-۱۶۰-۲۰۲-۱۲۵ موضوع: افشار (ایل - طلیقه) مستعفی / مقرری تاجپویه مستعفی اشخاص: ناصر الدین شاه جایا: ارومیه آذربایجان من تصاویر ۲ صفحه (PDF 217.2 KB) تصاویر پیش نمایش حاضر بزرگ نمایش				

Asnad.org Digital Persian Archive info@asnad.org

Centrum für Nah- und Mittelost-Studien

فراخوان همایش

همایش ملی ایران‌شناسی، فرهنگ و آداب و رسوم

محورهای همایش

• محور اول

مسائل ایران‌شناسی: با موضوعات تعریف ایران‌شناسی، نقد و بررسی سرفصل‌های ایران‌شناسی، روش‌شناسی و روش تحقیق در رشته ایران‌شناسی، جایگاه کنونی مطالعات ایران‌شناسی در ایران و جهان و نقد و بررسی آثار یکی از ایران‌شناسان داخلی و خارجی در یکی از ادوار تاریخ.

• محور دوم

فرهنگ، آداب و رسوم: با موضوعات تاثیر و تاثر گروه زبان‌های ایرانی باستان، نقد و تحلیل گویش‌های محلی و تفکیک آنها گستره ایران‌شناسی، معرفی و شناخت اعیاد و جشن‌های ملی و محلی، ایران‌شناسان و عرفان و تصوف، نقش ایرانیان در علوم اسلامی، باورهای عامیانه، بازی‌های محلی، خوراکی‌ها و روش‌های آشپزی محلی، آیین‌های گذرا، تطهیر، ترانه‌ها و سروده‌های محلی و غیره.

• محور سوم

میبیدشناسی: که به گرایش‌های میبیدشناسی، پیشینه تاریخی، آداب و رسوم، تاثیر صنعت و حضور مهاجران غیربومی و تاثیر بر ساختار فرهنگی و اجتماعی، صنایع دستی و نیز مشاهیر میبید خواهد پرداخت.

توضیحات

برگزارکنندگان: گروه ایران‌شناسی دانشگاه میبید

زمان برگزاری همایش: اردیبهشت ۱۳۹۴.

آخرین مهلت برای ارسال چکیده مقالات: ۷ دی ماه ۱۳۹۳

ارسال اصل مقالات: ۱۵ اسفند ۱۳۹۳

نشانی دبیرخانه همایش

میبید، بلوار خرمشهر، میدان دفاع مقدس، کیلومتر سه جاده میبید ندوشن، دانشگاه

میبید، دبیرخانه همایش ملی ایران‌شناسی

ایمیل: iranshenasimeybod24@gmail.com

سایت: www.iranshenasimeybod.ir

معرفی کتابخانه‌های مهم ایران

کتابخانه تخصصی دانشگاه ادیان و مذاهب

پریسا سعیدی

معرفی کتابخانه تخصصی دانشگاه ادیان و مذاهب

کتابخانه دانشگاه ادیان و مذاهب از معدود کتابخانه‌های تخصصی ایران است که با هدف حفظ، ترویج ارزشهای دینی و انقلابی در زمینه ادیان و مذاهب فعالیت می‌کند و به عنوان مشاوره امین در جهت ارتقای مطالعه مفید و ارائه خدمات اطلاعاتی، آموزشی و علمی همه روزه پذیرای عده زیادی از طلاب و دانشجویانی است که برای تهیه منابع تحقیقاتی خود به این دانشگاه مراجعه می‌نمایند.

مجموعه غنی منابع کتابخانه، پاسخگویی مطلوب به مراجعان، دسترسی آزاد به منابع کتابخانه از طریق سیستم قفسه باز، پذیرش عموم محققان بدون هیچ محدودیتی، مکانیزه بودن سیستم کتابخانه، امکانات زیراکس، اینترنت و ...، عواملی است که رضایت مراجعان را جلب کرده است.

اداره کل کتابخانه می‌کوشد تا همگام با پیشرفتهای تکنولوژی روز، دامنه خدمات خود را هرچه بیشتر گسترش دهد. در همین راستا امکان ارتباط با کتابخانه‌های دیگر از طریق برنامه نوسا (سیمرغ تحت Web) فراهم شده است که کاربران می‌توانند با انتخاب Log guest با هر کدام از کتابخانه‌های میهمان که در صفحه اول برنامه موجود است به پایگاه‌های مهم دانشگاهی و کتابخانه‌های تخصصی دسترسی داشته باشند.

کتابخانه دانشگاه با گردآوری مجموعه‌ای از کتابها و مجلات تخصصی فارسی، عربی و انگلیسی یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های تخصصی در سطح کشور است. عمده کتابها و نشریات کتابخانه درباره فرق و مذاهب اسلام، مسیحیت، یهودیت، هندوئسم، بودیسم و ادیان ابتدایی و ... و همچنین دایره المعارف‌های اسلام، مسیحیت، یهودیت و زرتشت است.

در حال حاضر فعالیت واحدهای موجود در کتابخانه به شرح زیر می‌باشد:
واحد امانت جهت مدیریت کتاب‌های امانی با نرم‌افزار نوسا و قابلیت جستجوی رایانه‌ای، مخزن کتاب با ۶۸۰۰۰ جلد کتاب فارسی و عربی و ۱۵۰۰۰ جلد کتاب لاتین به صورت

قفسه باز، آرشیو پایان‌نامه‌های فارسی با ۴۰۲ عنوان، پایان‌نامه‌های لاتین با ۱۰۰ عنوان و پایگاه مقالات فارسی با ۱۵۰۰۰۰ رکورد، بخش نشریات بایگانی شده و امور اشتراک با بیش از ۷۰۰۰ جلد نشریه فارسی و ۴۶ جلد نشریه لاتین، بخش مرجع با هدف ارائه خدمات مرجع، کمک به مراجعه کننده برای دستیابی به اطلاعات مورد نظر، آگاهی در زمینه منابع موجود در کتابخانه مرکز و همچنین تالارهای مطالعه، بخش دیداری شنیداری با ۳۰۰۰ عنوان لوح فشرده فارسی و ۱۲۰۰ عنوان لوح فشرده لاتین، همچنین واحد مجموعه‌سازی و فهرست‌نویسی (انتخاب، سفارش و فراهم‌آوری منابع اطلاعاتی و نیز بهنگام نمودن این منابع با توجه به نیاز محققان، متخصصان و همچنین به روز نمودن منابع از طریق کارگزاران، نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی کتاب و ارتباط با ناشران داخلی و خارجی از جمله وظایف بخش مجموعه‌سازی است و فهرست‌نویسی کتابها و مقالات و ورود اطلاعات به رایانه و آماده‌سازی منابع در واحد فهرست‌نویس انجام می‌گیرد) در حال حاضر کتابخانه از سیستم رایانه‌ای استفاده می‌کند و همچنین اطلاعات کتابخانه بر روی سایت این مرکز قرار دارد و این امکان را به محققان می‌دهد که منابع خود را از طریق اینترنت بدون حضور در محل جستجو کنند.

نشانی: ایران، قم، شهرک پردیسان، روبروی مسجد امام صادق (ع)

کدپستی: ۳۷۴۹۱۱۳۳۵۷

صندوق پستی: ۳۷۱۸۵-۱۷۸

تلفن: ۹۸ ۲۵ ۳۲۸۰۲۶۱۰

فکس: ۹۸ ۲۵ ۳۲۸۰۲۶۲۷

سایت دانشگاه ادیان و مذاهب: <http://urd.ac.ir>

سایت کتابخانه دانشگاه: <http://lib.urd.ac.ir>

معرفی کتابهای جدید در حوزه ایرانشناسی

۱. دانشنامه مطبوعات ایران

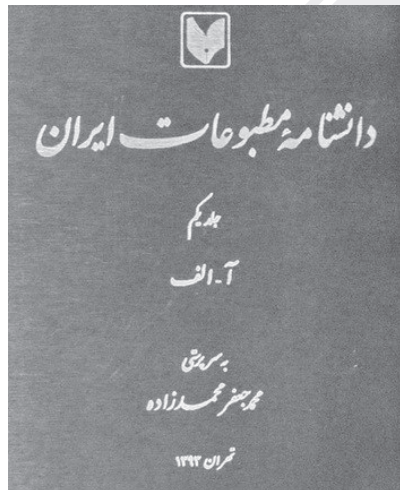
سرپرست و سروراستار: محمدجعفر محمدزاده
ناشر: مؤسسه دانشنامه مطبوعات ایران

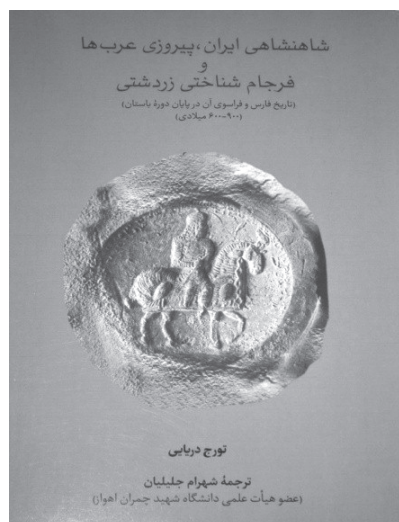
چکیده: دانشنامه شامل عناوین همه مطبوعاتی می‌شود که به زبانهای مختلف در داخل ایران تا کنون منتشر شده‌اند. بنابراین در این دانشنامه هم عنوان‌های نشریات قدیمی چون آدمیت، آذربایجان، آینده، اقبال، اخگر مدخل شده و هم نشریاتی چون اطلاعات، ایران، ابرار، آفتاب یزد، آینه پژوهش و آلیک که در حال حاضر منتشر می‌شوند.

شیوه تدوین آن مانند دانشنامه‌های معتبری که طی سالیان اخیر در ایران نوشته شده‌اند، مبتنی بر منابع دست اول (نشریات) و پژوهش‌های معتبر درباره آن‌هاست و مدخل‌های دانشنامه از میان نشریات پرشمار کشور در گذشته و حال گزینش شده‌اند.

مهمترین معیار در گزینش مدخل‌ها اهمیت نشریه و میزان تأثیرگذاری آن در زمانه خود است. البته در کنار این معیار عوامل دیگری نیز در گزینش تأثیر داشته‌اند که از آن جمله‌اند: گزینش مدخل‌ها از میان نشریات استانها و شهرستانها؛ نشریات اقلیتهای دینی مانند آلیک، آشور، افق بینا و اُرداد و سرانجام نشریاتی که در موضوعات مختلف به عنوان پیشگام نشریات آن حوزه شناخته میشدند مانند اکودوپرس (صدای ایران)، نخستین روزنامه فرانسوی زبان ایران و آئین ورزش به عنوان نخستین نشریه ورزشی.

دانشنامه مطبوعات ایران، مصور و رنگی است. معمولاً برای هر نشریه دو تصویر از روی جلد یا صفحه آغازین آن در نظر گرفته شده است. در تألیف مقاله‌ها از همه ظرفیت‌های علمی کشور بهره‌برده شده است. برای نمونه دکتر ناصرالدین پروین چهره نام‌آشنای عرصه مطبوعات ایران مدخل مهم اطلاعات و برخی مدخل‌های دیگر را نوشته‌اند و همه مدخل‌های مطبوعات آذربایجان به قلم توانای دکتر رحیم رئیس‌نیا و همه مطبوعات اصفهان به قلم محمد حسین خسروپناه، که از پژوهندگان تیزبین عرصه مطبوعات کشور است. همچنین بیشتر نشریات ادبی کشور را استاد حوزه داستان‌نویسی، آقای حسن میرعابدینی تألیف نموده‌اند.

۲. شاهنشاهی ایران، پیروزی عرب‌ها و فرجام‌شناختی زردشتی

تألیف: تورج دریایی

ناشر: توس

چکیده: این کتاب مجموعه‌ای از سه سخنرانی است که توسط موسسه شرقی ک. ر. کاما در ماه اوت سال ۲۰۱۰ میلادی برگزار شده است. نخستین سخنرانی با عنوان «شاه مُرده است، زنده‌باد بسیاری پادشاهان و ملکه‌ها: شاهنشاهی ساسانیان در آشوب (۶۵۱-۵۹۰ م.)»، به مطالعه تاریخ پایان دوره ساسانیان از مرگ خسرو دوم در سال ۶۲۸ م. تا یورش عرب‌های مسلمان به فارس در سال ۶۳۴ م. می‌پردازد. این سخنرانی به آشوب‌های پس از مرگ خسرو دوم می‌پردازد و تصویری از پایان تاریخ شاهنشاهی ساسانیان و چگونگی سقوط آن‌ها به‌دست می‌دهد.

سخنرانی دوم با عنوان «جنگ، خون و پیروزی: فتح فارس به دست عرب‌های مسلمان»، به داده‌های سکه‌شناختی مورد نیاز برای مطالعه فتح فارس و تاریخ آن و چگونگی فتح فارس به دست عرب‌های مسلمان اشاره دارد. فتح اولیه فارس کاملاً خونین بود و چون مردم شهرهای فارس نمی‌توانستند با استفاده از نیروی جنگی در برابر عرب‌های مسلمان ایستادگی کنند، بارها دست به شورش می‌زدند. همچنین نشان داده می‌شود تاریخ‌هایی که در متن‌های اسلامی برای فتح فارس آمده است، با داده‌های سکه‌شناختی همخوانی ندارند و به نظر می‌رسد که فتح فارس و به‌طور کلی شاهنشاهی ساسانیان به دست عرب‌های مسلمان بسیار طولانی‌تر از آن چیزی است که گزارش می‌شود.

سخنرانی سوم با عنوان «پایداری ایرانیان و خاطره؛ مکاشفه زردشتی به عنوان تاریخ»، به مطالعه ستیزه‌ها و شورش‌ها در برابر فتح ایران به دست عرب‌های مسلمان و سازش‌هایی که سرانجام بین فاتحان و شکست‌خورده‌گان به وجود آمد، می‌پردازد.

همچنین به فعالیت‌های حکام مستقل محلی و دیگر مدعیان همچون شورشیان عرب مسلمان و فرقه‌های مذهبی گوناگون برای در دست گرفتن قدرت در استان فارس نیز اشاره دارد.

۳. موسیقی ایرانی در چین

تألیف: نادره بدیعی
ناشر: پارت

چکیده: این کتاب به مطالعه و بررسی شباهت‌هایی شگفت‌آور میان زبان فارسی و موسیقی ایران با زبان و موسیقی یکی از ایالت‌های غربی چین به نام «شین جیان» می‌پردازد.

کتاب «موسیقی ایرانی در چین» در شش فصل با عناوین «نگاهی به تاریخ موسیقی اویغوران چین»، «مقام‌نوازی و موسیقی ایرانی در میان اویغوریان»، «سازهای ایرانی در شین جیان چین»، «خوشتار، ساز کهن ایرانی!»، «رواج سازهای ایرانی در میان چینیان»، «واژه‌ها و اصطلاحات موسیقی ایرانی در شین جیا چین» تدوین شده است. این کتاب همچنین در فصلی مجزا مجموعه‌ای مفید از حدود ۴۰ تصویر از نوازندگان و موسیقیدانان، سازها، نقاشی‌ها و رقصهای اویغوران را ارائه داده است.

نویسنده در فصل اول کتاب «نگاهی به تاریخ موسیقی ایغوری» به شکل مفصل به شرح بررسی کتاب «درباره دوازده مقام» نوشته سیف‌الدین عزیزی، موسیقیدان، پژوهشگر موسیقی و دوتار نواز اویغوری می‌پردازد.

معرفی آخرین پایان‌نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران‌شناسی

۱. مقایسه روایت‌های نقالی داستان رستم و سهراب با شاهنامه فردوسی

پژوهشگر: نرگس عشقی

استاد راهنما: دکتر ابراهیم قیصری

رشته: ایران‌شناسی، گرایش فرهنگ و مردم

چکیده: داستان رستم و سهراب با مضمونی جهانی، قبل از به نظم درآمدن در شاهنامه با یک یا دو واسطه، اصلی شفاهی و مردمی داشته است. با مقایسه داستان رستم و سهراب در نقالی‌ها و شاهنامه فردوسی این پژوهش بر آن است تا به این پرسش‌ها پاسخ دهد؛ سیر حضور داستان رستم و سهراب از قبل از شاهنامه تا ورود به نقالی‌ها چگونه بوده است؟ چرا داستان رستم و سهراب در میان مردم محبوبیت ویژه‌ای داشته و یکی از روایت‌های معروف نقالی‌هاست؟ و به طور کل چه نتایجی از مقایسه روایت‌های رستم و سهراب نقالی با شاهنامه فردوسی به دست می‌آید و چه هدفی را دنبال می‌کند؟ این پژوهش در راستای پرسش‌های مطرح شده به این نتیجه رسیده که این داستان با سیری شفاهی-کتبی-شفاهی داستانی معروف و غم‌انگیز از داستان‌های حماسی-پهلوانی ایران است که ریشه‌ای بسیار کهن دارد و نمونه مشابه آن در روایت‌های اکثر اقوام دیده شده است. این داستان توسط حکیم فردوسی به صورت یکی از شاهکارهای عظیم شاهنامه در می‌آید و بعدها برداشت‌های گوناگون از متن فردوسی و یا روایات شفاهی باقیمانده، انواع روایت‌های متفاوت رستم و سهراب را برای آن به وجود آورده است. روایت‌های نقالی رستم و سهراب نیز به علت مضمون خاص ایران‌خواهانه و وطن‌پرستانه مورد استقبال و علاقه شدید مردم واقع می‌شود و در گذر زمان مطابق با تخیل، علایق و خواسته‌های نقالان و مردم قرار می‌گیرد که به طور کل بازتاب پسندها، گرایش‌ها، باورها و روحیه مردم ایران‌زمین است.

۲. گردآوری واژگان و اصطلاحات رنگرزی سنتی کاغذ از رسالات فارسی و شرح مختصر آنها

پژوهشگر: مریم منصوری رضی

استاد راهنما: حمید ملکیان

رشته: ایرانشناسی، گرایش اصول نسخه‌شناسی و مرمت نسخه‌های خطی

چکیده: هر فنی دارای واژگان و اصطلاحات خاص خود است و فهم متون بدون فهم واژگان آن ممکن نیست. خواندن متون قدیمی با دشواری‌هایی همراه است اگر آن متون در راستای فن و علمی خاص باشد دشوارتر. پراکندگی واژگان و اصطلاحات رنگرزی کاغذ در رسالات متعدد فارسی، کلی گویی‌ها و ابهامات موجود در دست‌نوشته‌های مربوط، وجود معانی بسیاری از واژگان صرفاً در ذهن استادان تجربی کار صحاف و انتقال شفاهی و سینه‌به‌سینه آن و گاهی بخل در انتقال اطلاعات تجربی، همگی بیانگر لزوم گردآوری و ثبت این واژگان است. این پژوهش به منظور جلوگیری از مهجور ماندن و ابهام زدایی از واژگان و اصطلاحات مربوط به رنگرزی کاغذ و کاربردی کردن متون رسالات به جامانده صورت گرفته است. دست‌نویسی مستقل با موضوع رنگ کاغذ وجود ندارد و آنچه باقی مانده است درمیان مجموعه‌ها، کتاب‌های طب، کیمیا و خوشنویسی قرار دارد. در این پژوهش ابتدا به بازخوانی متن رسالات یافت شده پرداخته شد و در برخی از آنها متن مورد نظر تصحیح شد. سپس به استخراج لغات متن جهت مدخل‌سازی پرداخته شد. مدخل‌ها واژگانی هستند که قابلیت توصیف و شرح را در هنر رنگرزی کاغذ دارند و ریشه فارسی یا عربی یا هندی دارند. رنگ‌ها در دوره‌های متأخر تنوع و گوناگونی بیشتری دارند. دستورالعمل رنگ‌سازی از دستورالعمل رنگ‌ها در نگارگری و رنگرزی الیاف، متأثر است. همچنین فهمیده می‌شود که عنوان رنگی واحد در فرهنگ‌ها و لهجه‌های گوناگون نام‌های متفاوتی به خود گرفته است.

۳. پژوهشی پیرامون مساجد دیرینه ساخت منطقه اردستان
(مسجد جامع اردستان، مسجد جامع زواره، مسجد پامنار زواره، مسجد کرسی
زواره و مسجد سامع‌الدین زواره)

پژوهشگر: میترا نظام

استاد راهنما: سید احمد رضا خضری

رشته: ایران‌شناسی، گرایش تاریخ

چکیده: با توجه به اهمیت و نقش مسجد در گسترش فرهنگ اسلامی این پژوهش بر آن است تا چگونگی شکل‌گیری آن در سرزمین‌های فتح شده به وسیله اعراب را بررسی نماید. در سرزمین‌های مفتوحه مانند ایران وجود آثار و بقایای فرهنگ و تمدن آن سرزمین به مرور اعراب را تحت تأثیر قرار داده و شکلی جدید از مساجد در این کشورها به وجود آمد. گسترش مساجد در ایران و ساخت مساجد شبستانی را می‌توان متعلق به دوره ابومسلم دانست. طرح مساجد چهار ایوانی نمونه‌ای از این تجدید حیات در این دوره تاریخی است. این طرح (ایرانی) یا به صورت تغییر طرح عربی اولیه و یا ساخت مساجد از ابتدا به صورت چهار ایوانی در بسیاری از شهرهای آباد آن زمان ایران مانند اردستان و زواره تحقق یافت. مسجد جامع اردستان و زواره و مسجد پامنار زواره یادگارهای بزرگی از این دوران هستند. مسجد جامع اردستان از حیث زیبایی و معماری برجسته خود در ردیف مساجدی مانند مسجد جامع اصفهان بوده و همراه با مسجد جامع زواره که به روایت پژوهشگران اولین مسجد چهار ایوانی ایران است، میراث ارزشمند دوره سلجوقی می‌باشند. مسجد پامنار زواره نیز به علت داشتن مناره تاریخ‌دار خود اثری برجسته و بارز در بین آثار تاریخی این سرزمین قلمداد می‌گردد. پس از دوره سلجوقی نیز ساخت مساجد با این سبک و یا سبک‌های دیگر همچنان ادامه یافت و در دوره صفویه و زندیه نیز شاهد بنای مساجد و گسترش آن‌ها در شهرهای ایران هستیم. مساجد سامع‌الدین و کرسی زواره را می‌توان نمونه‌هایی از این دست دانست.

